

KARTA GMINNEJ EWIDENCJI ZABYTKÓW		
ID: 954	OBIEKT: Układ urbanistyczny miasta Góra Kalwaria	NR OBSZARU AZP:
WOJEWÓDZTWO: mazowieckie	POWIAT: Piaszczyński	MIJSCOWOŚĆ: Góra Kalwaria
		KOD POCZTOWY: 05-530
		ADRES: brak
		NUMER EWIDENCYJNY DZIAŁKI:
		MATERIAŁ: nie dotyczy
		WŁASNOŚĆ: inna
		RODZAJ UŻYTKOWANIA: inne
		DATOWANIE: XVII w.
		RODZAJE ZAGROŻEŃ: budowa/przebudowa/remont obiektu budowlanego bez pozwolenia na budowę lub zgłoszenia
		OBECNA FUNKCJA: mieszkalna, sakralna, kulturowa
		INFORMACJA O OCHRONIE: nr rejestru zabytków: 1444-A nr decyzji: KLVIII/1444/2203/90 data: 10.08.1990 Instrukcja do decyzji o wpisie do rejestru zabytków zespołu urbanistyczno-budowlanego miasta Góra Kalwaria wraz z warunkami konserwatorskimi.
STAN ZACHOWANIA: dobry	WPISUJĄCY DANE: Jwałczewski	DATA WYKONANIA EWIDENCJI: 18.07.2016

Opis zabytku

Układ urbanistyczny miasta Góra Kalwaria stworzony w XVII w. przez biskupa Stefana Wierzbowskiego na planie krzyża łacińskiego. Rozplanowanie miasta podporządkowane zostało trasom pielgrzymkowym, których przebieg utworzono przez analogię do teoretycznego planu Jerozolimy w 2 poł. XI w. Zgodnie z zasadami urbanistyki barokowej wyeksponowano obiekty kalwaryjskie. Przy ulicach stanowiących główne osie kompozycyjne zaprojektowano 3 klasztory symbolizujące bramy jerozolimskie. Trzon krzyża (ul. Kalwaryjską) zamknęto od wschodu założeniem Bernardynów, a od zachodu kościołem św. Krzyża. Ramię poprzeczne krzyża zakończono klasztorami Dominikanów i Pijarów. Ogólnie wzniesiono 5 kościołów wraz z klasztorami, 15 innych kościołów i kaplic oraz 10 stacji drogi krzyżowej. Całość podzielona jest na strefy oznaczone kolejnymi cyframi rzymskimi:

Strefa I obejmuje zespół miejski o największych walorach historycznych, w której ochronie podlegają: układ ulic (ich przebieg i szerokości), gabaryty zabudowy, zespoły architektoniczne z zielenią oraz pojedyncze obiekty znajdujące się pod ochroną konserwatorską. Zachodnia granica tej strefy, określa jedynie ochronę zabudowy pierzei zachodniej ul. Pijarskiej i ul. Dominikańskiej. W strefie tej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków należy uzgadniać: wszelkie prace przy obiektach zabytkowych występujących w Spisie obiektów pod ochroną konserwatorską; wszelkie zmiany dotyczące układu urbanistycznego; wszelkie zmiany dotyczące gabarytów zabudowy; wszelkie zmiany sposobów użytkowania terenu (bez wprowadzania zakładów przemysłowych, baz transportowych, itp.).

Strefa II obejmuje układ ulicy Kalwaryjskiej, jej przebieg i obecną szerokość wraz z pasami szerokości 15 m od osi jezdni. Na terenie tej strefy z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków należy uzgadniać: wszelkie zmiany dotyczące układu urbanistycznego, tzn. przebiegu ulicy i jej szerokości oraz wszelkie zmiany dotyczące gabarytów zabudowy (w strefie tej nie dopuszcza się wysokiej zabudowy wielorodzinnej); zmiany sposobów użytkowania terenu (bez możliwości wprowadzania zakładów przemysłowych, itp.).

Strefa III obejmuje trzy cmentarze: rzymskokatolicki, żydowski oraz ewangelicko – augsburski w obecnych ich granicach. Ochronie podlega układ przestrzenny cmentarzy, ukształtowanie terenu oraz sposób jego użytkowania. W strefie tej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków należy uzgadniać zmiany dotyczące granic cmentarzy oraz wszelkie zmiany dotyczące przeznaczenia terenu lub fragmentów tego terenu.

Strefa IV „Marianki” obejmuje zespół sakralny zwany Wieczernikiem złożony z kaplicy Opatrzności Bożej i dzwonnicy wraz z zielenią w ich otoczeniu. W strefie tej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków należy uzgadniać: wszelkie prace przy obiektach występujących w Spisie obiektów pod ochroną konserwatorską; wszelkie zmiany dotyczące układu przestrzennego; wszelkie zmiany dotyczące gabarytów zabudowy (nie dopuszcza się wysokiej zabudowy) oraz zmiany użytkowania terenu (bez wprowadzania zakładów przemysłowych, baz transportowych itp.).

Strefa V obejmuje skarpe (wraz z zielenią i historyczną zabudową). Ochronie podlega układ geologiczny skarpy, ukształtowanie terenu, zieleni, oraz obiekty będące pod ochroną konserwatorską. Nie dopuszcza się nowej zabudowy na skarpie. W strefie tej z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków należy uzgodnić wszelkie prace ziemne; wszelkie zmiany dotyczące zieleni oraz wszelkie prace w obiektach ujętych w Spisie obiektów pod ochroną konserwatorską.